

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
2 octombře st. v.
14 octombře st. n.

Ese în fiecare duminică.
Redacțiunea:
Strada principală 375 n.

Nr. 40.

ANUL XXIV.
1888.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Iosif Novac.

La 22 septembrie n. s'a ținut o frumoasă festivitate la Oravița. S'a serbat iubilul de cincideci de ani al unui învățator român. O jumătate de secol petrecută în serviciul culturii naționale, este un titlu prę de ajuns, pentru ca să aducem și noi pe aceste colone tributul stimei noastre pentru demnul învățator.

Acest învățator este Iosif Novac. Ță linia-mente de frunte din viața lui. S'a născut la 10 februarie 1819, în comuna rurală Jitiui, din comitatul Caraș-Severin, unde tată-seu, Avram, fusese învățator. A început să învețe în școala din satul său natal, sub conducerea părintelui său: apoi își continuă studiile în școala normală germană din Oravița și 'n școala normală maghiară din Rittberg, după aceea intră 'n preparandia română din Arad și 'n anii 1835—36 făcu ambele cursuri, ęr în 1837 termină și un curs de teologie tot în Arad.

În anul viitor, 1838, dęnsul fu aplicat ca învățator suplent lângă părintele său în Jitiui. Cunoșcęnd limba germană și maghiară, la 1841 fosta direcțiune regescă montană-banatică îl numi învățator definitiv la școala poporală română din Ciclova-montană; ęr la 1843 aceeaș direcțiune îl numi învățator la școala poporală română din Oravița-montană, post ce-l ocupă și astăzi cu vrednicie neclintită.

Avęnd până la 1872 o plată mică, încat ęr silit să-și caute și alte ocupațiuni, Iosif Novac totuși nici odată n'a lipsit dela datoria sa și școala lui tot-

dęuna a fost la înălțimea științei didactice. Cea mai mare parte a clasei inteligente române din ținutul acela a ęșit de sub aripele lui, încat abia este sat p'acolo unde să n'aibă un învățacel său preot, său avocat, ori notar și mai cu sēmă învățator, căci școala lui Iosif Novac totdęuna ęră vestită.

Cumpenind aceste merite, consistorul din Caransebeș, îndată la introducerea conferințelor învățătorești din acea diecesă, îl numi comisar școlar; ęr sinodul l-a ales în 1867 asesor în senatul școlar al consistorului diecesan, inse fiind bolnav, la 1878, renunțiă la ambele posturi onorifice, rezervându-și numai distincțiunea de president în despărțământul din Oravița al Reuniunii învățătorilor români din diecesa Caransebeș, ceea ce îndeplineșce și acuma.

Tot la stăruința lui se înființă fundațiunea școlară din Oravița-montană, care în 1877 se urcă la suma de 1337 fl.; asemenea și corul vocal de acolo, care 'n urmă făcu progres atăt de frumos; meritul său este și înființarea clasei a doua la școala unde funcționează.

Iosif Novac s'a căsătorit la 1841, luându-și de soție pe Marta Nedici, fiica fostului învățator Avram Nedici din Oravița-română. A avut trei copii, o fată și doi fii, dintre cari numai cei din urmă trăesc; unul, Mihai, e neguștor; celalalt, Iuliu, e avocat în Bozovici.

Dorim binemeritatului învățator viață senină, ca să se pôtă bucura de fructele ostenelelor sale până la adanci bătrânețe!

Iosif Novac.

Bate la ușe.

— Novelă, de *Carmen Sylva.* —

(Urmare.)

Leonia zimbi și, luând pe tinera femeie cu ea în iatac, o duse înaintea oglindei și-i duse liniștit: la uită-te.

Și Vilma se vedu în totă frumseța ei strălucită, în tinereța ei, lângă o femeie mai bătrână, în obrazul căreia viața săpase trăsături adânci. Se întorse spre Leonia și se aruncă în brațele ei:

— Invetă-me să am și eu o parte din marinimia dumitale, o parte cât de mică! strigă ea cu spaimă, arată-mi cum să-l fac fericit!

— Nu ți-ai împlinit cea dintău datorie, nu i-ai dat un fiu, duse Leonia liniștită.

— E pré târđiu, pré târđiu! oftă Vilma. S'a plâns de mine? S-a descărcat inima?

— Burkhard? Cred că și-ar smulge mai de grabă limba, decât să se plângă în genere. Inse eu am simțit, că lipsa de copii este chinul lui cel vecinic.

Leonia mai puse un lemn pe foc și Vilma ingenunchiă pe covor, pe când Leonia se așeđă la locul ei obicnuit lângă roțița de tors.

Ceța de din afară și focul din casă revărsau o lumină stranie peste amândouă femeile, dintre care una cu ochii aprinsi părea că bé cu sete vorbele de pe buzele celei-lalte. Leonia cunoșcea pré mult inima omenescă și durerile ei spre a se pierde acum în vorbe lungi. Se mărgini a da tinerei femei sfaturile unei mame, și Vilma, care nici nu apucase să cunoască pe maică-sa, ascultă uimită și speriată, șoptind: »De ce am venit atât de târđiu! Și când me gândesc că l-am chinuit cu gelozia mea! Șcieam de câte ori venia aici, și atunci îmi eșiam din fire, îi făceam scene înainte de-a se duce și la rentorcere. El remănea tare ca oțelul, puteam plânge, puteam fi ca o turbată, puteam să-l rog și să-i poruncesc; când era vorba de dumneata, eră ca și când eu n'aș fi pe lume. Adese-ori nu dicea nimic, dar une-ori dicea! »Vilma, în toate ești copilul meu resfătat: numai în acest singur lucru nu-ți voi făgădui nimic; ține minte ce-ți spun«. Și eu gândiam, că nu se putea altfel: că te iubiă mai mult decât pe mine. Deunăđi ér l'am chinuit, dar de astă-dată s'a aprins grozav și mi-a dis: »Vilmo! Dumneđeu te va pedepsi pentru asta! Decă ai puté vedé pe sfânta dela Altwehringen, ai căde în genunchi înaintea ei! Nu ești demnă să se jertfescă ea pentru tine! Niciodată nu l'am veđut astfel, și m'am speriat de mânia lui puternică! Și de odată mi s'a dus totă ura în contra dumitale, nu mai aveam decât gândul să te ved! Și când am intrat și m'am uitat în fața dumitale, mi-a fost rușine ș-am căđut în genunchi, tocmai cum spusese el. O cât de rea sânt; cât de rea sânt! Cât de nenorocit l'am făcut! nici nu pot pricepe cum de n'am veđut-o cu ochii mei! Din primul cés am fost gelosă. Căci nu putea fi al meu. Se tot gândia la dumneata, și eu nu voiam s'o sufer! Ertă-me, invetă-me să recăștig ce am pierdut, toți anii trecuți în care mi-a suferit tote caprițurile cu atăta răbdare! O, ce vieță pierdută!

Leonia simți toate cuvintele acestea, ca și când le-ar fi spus ea însaș! În marele ei egoism, Vilma nici nu se gândia, ce durere mare aducea femeii singurate prin mărturisirile ei. Dar voința Leoniei învinse durerea inimei ei, și ea eră blândă și tare, ca și când nici n'ar fi fost ea în joc.

Din acea đi Vilma se ducea inse mai des la Leonia decât chiar Burkhard: până ce Burkhard veni

intr'o đi intinerit și cu fața luminosă la Altwehringen.

— Vilma nu pôte veni ađi, me trimite să-ți spun că e cam suferindă.

Dicend aceste cuvinte, apucă amândouă mânilé Leoniei și sărutându-le cu căldură, îi duse:

— Și totuș, Leonio, tu m'ai făcut fericit.

IV.

Odihna.

Veni véra și după ea veni ér tótna, și Leonia cosea totă séra cu mare silință. În fața ei eră un coș căptușit cu mătasă albă, în care se grămădiau o sumă de lucruri mititele! chemășuțe străveđii cusute ca de degete de đină, păpucei albi cu panglicuțe albastre, »căci trebuie să fie băiat și băieții pórta albastru« — așa zimbiă și șoptia Leonia în sine. »Pembea e numai pentru fete«. Se sculă și ridică o pânză albă, care acoperia un légân minunat. Eră de mătasă albastră impodobită cu dantele și cusături albe, perinuțele brodate gata, plapoma căptușită cu cașmir alb, toate făcute de Leonia cu mâna ei. Nimeni decât ea n'avea voie să lucreze pentru mica și mult dorita minune.

Vilma eră atât de bolnavă, încât trebuia să stea tot culcată, și Burkhard inventă distracții pentru ea. Ii cetia césuri întregi, chiar și basme și istorii de copii, decă alte cărți o obosiau pré tare. O indulpecă cu vorbe blânde să mănance, o desmierdá când se plângea cât de urită și de slabă se făcuse. Decă avea presimțiri de mórte, o inveseliă și-i povestia nebulile sale din copilărie până când o făcea să ridă. Adeseori ea se gândia că ar vré mai bine să n'aibă copii decât să suferă atât: inse avea destulă stăpânire de sine ca să nu spue tare acest gând și nu mai oftă, când doctorul dicea din nou că trebuie să stea culcată.

Leonia se opri multă vreme înaintea légănelui isprăvit și se gândi la patul cel mic al lui Păcnicel, și o cuprinse un dor atât de fierbinte de Păcnicelul ei, încât lacrimile începură să curgă din nou prin drumul cel cunoscut. Eră uități anii trecuți, șters eră și gândul că Baldo acum ar fi fost băiat mare. Se vedea érăș în nóptea aceea în care pentru întéiaș dată se indoise de Burkhard, în care cerul îi dăruise un fiu! — În sfêrșit își trecu cu mâna peste frunte și peste pěr, luă lampa și se duse în iatac, se desbracă și căđu în genunchi înaintea patului ei.

— O dómne, Dumneđeu meu! M'ai dus tu în totdeuna? Numai pe tine te-am ascultat? Séu am umblat drumurile mele urmând voința mea? Mi-ai primit jertfa, o dómne? Atunci lasă să-mi fie destulă suferința; ia-me la tine, dómne!

Cu inima mai liniștită închise ochii și de oboselă adormi ingenunchiată. Ii reveni în vis acea nópte de vijelie și i se părea că aude din nou bătend la ușe. Se deșteptă și surise, veđend că adormise în rugăciune, dar o bătae mai tare o face să sară în sus și să se repedă la ușe.

— Un om călare a adus scrisóra acésta, duse slujnica cu ochii mari.

Leonia rupse plicul?

»Ve rog pentru Dumneđeu, veniți! Burkhard s'a inbolnăvit fără de veste și strigă intr' una »Leonia! Vilma«.

— Să puie iute cai! porunci Leonia, se imbracă tremurând, aruncă mai multe lucruri intr'o traistă, areta ce să-i trimetă în urmă, și eră jos la pórta când trăgea trăsura. — Lung a fost drumul prin nópte; i se părea că în veci nu se va sfêrși.

Pentru întéiaș dată intră ér în casa în care fu-

sese stăpână. Aceeași sală o primi, luminată numai de felinarul cu care o întimpină feciorul cel vechiu.

— Dar ce e, pentru Dumnezeu? întrebă ea. Mămile bătrânului tremurau, pe când îi luă haina.

— Nu știi! Domnul nostru e atât de schimbat! De mult nu pre' eră bine, dar tot ridea când i-o spunea cine-va, și de ieri i-a cădut pe piept încât nici nu pôte resuflă și tot tușește.

Ii lumină de-alungul scării în sus. Fără șovăire merse prin sală spre iatacul lor de odinioară, ca și când așa trebuia să fie. Când intră, Vilma înaintă spre ea. »Mi se ascunde adevărul«, șopti ea, »dar știu pre' bine că e atacat la piept«, și începă să plângă.

— Ești tu, Leonio? întrebă bolnavul gemând.

Ea se apropiă iute de el; îi veșu culcat pe perinele înălțate și resuflând greu. Ii apucă mâinile și nu le mai lăsă.

— Șciam—da—șciam, că vii! duse el cu întrepreri. »Nu pot—să mor—fără tine«.

— Dar cine vorbește de mörte? îi răspunde Leonia cu veselie prefăcută, pe când în ochii ei încremenți de abia se puteau opri lacrimile. Se așază pe merginea patului, căci Burkhard îi ținea mâna tot mai strâns; își pusese brațul în giurul Vilmei și și o atrase spre ea. »Colo pe pat să te culci«, îi duse încet. »Nu trebuie să te obosești atâta! Vilma nu voiă, dar Burkhard scöse anevoe vorbele: Fă ce-ți spune. Fă tot ce-ți spune. Eu am fost reu povețuitor! Er Vilma se supuse plângând.

Cu totă îngrijirea, tot nu mergea spre bine. Leonia o simți îndată. A treia și spre seră Burkhard duse: Te rog, Vilmo, du-te un moment, numai un moment afară! Se duse fără a privi îndărăt.

— Leonio! duse el »fii tu paza ei—și îngrijește de fiul meu! Și te rog — te rog — ertă-mi toate păcatele mele! Iși întinse brațele și o strînse la pieptul lui cu atâta putere, ca și când vieța și plăcerea vieței ar pută reintră din nou în el; inșe începă să tușescă și fruntea i se îngălbini ca de mörte, er Vilma reintră speriată și de-abia pută să-și stăpânescă țipetele veșdend schimbarea. Leonia o duse cu sila până în brațele lui Burkhard. Dar el nu mai avea nici un cuvânt pentru ea. Ținea înțeleștă mâna Leoniei și ochii, care i se întunecau, erau ațintiti numai pe ea. Cât timp o pută vedé, ea îi zimbă: apoi îi închise ochii, duse pe Vilma leșinată din odăe și o puse pe un pat, lăsându-o pe mâna doctorului și a femeilor, pe care le depărtă dela mort. De abia eșiră toți din odăe și ea incuia ușa și se lăsă fără a se mai stăpâni în voia durerii. Ii luă capul iubit în brațe acoperindu-l cu sărutări, pe când lacrimile îi curgeau neastemperate și i se rupea inima de jale.

— Al meu! al meu! al meu! șopti ea și îi sărută ochii și buzele cele reci. Apoi îi frecă mâinile, ca și când ar fi vrut să le încăldescă, și erăș își apăsă batista pe gură ca să nu i se audă plânsul. Acum că nu mai putea s'o simtă, totă iubirea ei nemărginită și inăbușită isbucniă înaintea lui. Eră ca o furtună care sguduiă din temelie totă natura puternică a Leoniei, jalea unei vieți întregi grămădită într' un cés. Perinele mortului erau ude de lacrimile ei, mâinile lui mai erau calde de imbrășosările ei fierbinți; dar ca de marmură erau trăsăturile feței lui și o mare oboselă eră reversată peste ele. Leonia invinovăția pe Dumnezeu, care nu-i da și ei mörtea, mörtea lângă el, nu meritase ea atâta? Dar vieța ei eră încă tare, își simția sângele curgând cu putere prin vine și ultima dorință a lui Burkhard nu se putea indeplini decât prin ea.

O mână pe clența ușei o făcú să-și vie în fire.

Se ridică în totă mărimea ei și deschise. Eră medicul care o chemă la Vilma și care îi duse dând din cap, că starea ei eră foarte îngrijitoare. Leonia se află pentru înteiăș-dată față cu rudeniile Vilmei, față cu tata și fratele ei, cari o primiră cu un respect sfios. Pe Vilma o așezară în pat. Când se apropiă Leonia, Vilma își puse brațele în giurul gâtului ei: »Leonio, Leonio dragă, sora mea, mama mea! Remăi lângă mine, te rog«. Plângea ca un copil mic în brațele celeilalte. Leonia veșu îndată că aveau nevoe de ea aici. Nu se mai mișcă de lângă patul Vilmei; ea făcea toate cu energia unui bărbat și cu blândeța unei femei; în curând eră atât de trebuincioasă la Grossheimbach, ca și când nu s'ar fi mutat nici odată de acolo, ca și când Vilma ar fi fost fiica ei. Trecură șese septemăni pline de greutate, și numai prin cea mai mare îngrijire pută s'o ducă nemângaiata veduvă atâta timp. În sfârșit începă să reinvie și chiar să se bucure în așteptarea nașcerii, când în ajuul Crăciunului o apucară durerile. Leonia o ținu în brațe totă nöptea cea lungă, par' că ar fi vrut să insuflé acestei slabe ființe tăriă ei sufletescă.

— Cu ce fericire aș fi suferit eu toate! se gândiă ea. La cea dintăiu rađa de söre ce străbătü prin geam, șe auđi și cel dintăiu țipet.

— Vilmo, îți trăește copilul, strigă Leonia.

— Copila trăește, duse doctorul.

— O fată? întrebă Leonia. Doctorul făcú un semn afirmativ. Toți tăceau. În momentul acesta se 'nvinetiră buzele Vilmei. »Nöpte bună. Vreu să dorm acum! duse ea, își întörse capul spre Leonia, par' că ar fi vrut să-l ascundă pe pieptul ei, și remase mörta.

(Va urmă).

Elegie.

Domna vine și nădejdea simt pe mine că me lasă,
Firea tristă me 'ntristeză. Vai greu dorul me apasă . . .
De ce gândul meu alergă și când cerul se 'noréză,
I Repede, ca foc de fulger, spre iubitu-mi se 'ndrepteză?

Me incerc, me lupt cu densusul să-l întorc în altă parte,
Dar de ce-a iubit odată, gându 'n veci nu se desparte,
Fie érnă fie vēră, fie dulce primă-vēră,
Făr-de preget, totă vremea duce-a dragostei povară!

Diua scade, ér dumbrava de podóbe se desbracă,
Frunțele suspină jalnic deslipindu-se de cracă,
Mi-au acoperit cărarea... Gândule, ér sbori spre locul
Unde 'ntéia óră mie dulce mi-a zimbit norocul.

Unde sufletu-mi odată tresăriă de fericire
Și în ori ce fir de érbă eu citiam numai iubire.
Ah! te 'ntörce de acuma dela césuri dispărute,
Ce mai răscolești zadarnic printre ramurile mute?

Smara.

Minunate sânt căile tale.

— Novelă. —

(Incheiere.)

După toate îți mai bați și joc de mine, irupse dómna Racovă. »Ce mai țéră. Ce mai dreptate. Să nu fii tu în stare să dai pe față pe un mișel

de otrăvitor. Ce-mi folosește că sînt soția unui magistrat, decît ori-cine pôte, fără frică de pedepsă, să atenteze la viața mea?»

»Ei, ei, . . . veți cum sînteți voi! Cum nu vi se face îndată pe plac, perdeți răbdarea și, totodată cu răbdarea: cumpetul ca găina umbletul. Decît medicul nostru n'a putut să-și dea o părere valabilă, nu este ȃis cã pentru acesta am ramas pe jos, cã ni s'a respins acusa.«

»N'am ramas pe jos? Se va face darã ceva!»

»Nu se va face, ci s'a fãcut deja.«

»Ce?»

»S'a trimis laptele la universitatea din capitala nãstrã, ca sã se analizeze acolo in laboratorul chimic al facultãții medicinale.«

»Așã . . . și pãnã cãnd va veni respunsul?»

»Nici prin gãnd sã nu-ți trecã, cã-ți vei puté logodí fata inainte de carneval.«

»Pãnã'n carneval! Ce spui, nu te socotesci, cã d'abiã sîntem in postul Pascilor. Noue luni și mai bine sã ție cercetarea . . .?»

»Ce vrei? așã sînt judecãțile astea. Trebuie sã aibi rãbdare, multã rãbdare!»

»Voi incercã sã am.«

»Cã ȃeu, te va prinde de minune.«

Din capitalã se inapoiã laptele, fiind cã laboratorul chimic al facultãții medicinale erã așã de impovãrat cu lucrãri, care de care mai urgente și mai insemnate, incãt nu se putea ocupã de analiza cerutã. — Acum se espediã la a doua universitate din țerã, unde stete mai multe septemãni, ba chiar luni și-apoi se întãrse cu urmãtorul rezultat:

»Lapte așã de bun și așã de curat nu s'a mai analizat încă nici odatã in acel laborator.«

Acusa de otrãvire pornitã cãtrã mine fu respinsã, firește și astfel scãpai de un mare pericol. Noroc numai cã nu aflasem nimic despre acestã nouã sabie a lui Damocles, care atãrnase destul timp d'asupra capului meu, cãci ȃeu, amenințarea aceluï pericol m'ar fi neliniștit și mult m'ar fi mãhnit gãndul cã mama adoratei mele a putut sã me urẽscã pãnã intru atãta, incãt sã me ție capabil de o asemenea fãrãdelege infiorãtoare.

VII.

Eu, care nu șciam nimic despre astea, atribuisem amãnarea logodnei, spre mãngãierea mea, rezistenței opuse din partea Haretei. Cu tãte cã se sunã mereu, cã in carnevalul viitor se va serbã cununia ei cu Didimoc, incepusem a me imbãrbãți prin acestã trãgãnire, cãci bine ție nẽmțul! »Zeit gewonnen, Alles gewonnen«, care va sã ție cam așã pe romãnește: apa trece, petritele remãn.

Se strecurase vãra, venise altã ẽrnã, — fãrã coterie — de unde sã fi ãvut eu poftã sã iau parte, chiar decã s'ar fi arãngiat undeva.

Cãt de greu îmi trecea acestã ẽrnã tristã, și mãrtã!

Îmi pãrũ un veac pãnã 'n carneval, dar despre altã parte îmi sosi prẽ de grabã timpul veselilor, cãci îmi aduse anunțul de fidanțarea Haretei cu Teofil Didimoc.

Apa trecuse, dar pãrea cã spẽlase și petritele. Totuș darã!

Se vorbiã cã cununia se va sevãrși in serbãtorile Pașilor.

Tocmai cum se bucurã cel osẽndit la mãrte de puținele țile, care-l despart dela ultima sa orã și se mãngãie cu speranța cã dõr' dõr' se va intẽmplã vr'o minune, care sã-i aducã ertarea, tot asemenea me bucuram și eu, cã mai erau vr'o cãteva septemãni

pãnã la consumarea deseveřsitã a nefericirii mele și cã se va intẽmplã vr'o minune și se va desface logodna.

Acestã minune se și intẽmplase p'atunci, se sevãrșise pe tãcute, astfel incãt nu șciea încă nimeni despre ea, decãt numai acele persoane pe care îi priviã. —

Intr' una din țile se respãndi un svon straniu prin oraș.

Domnul judecãtor Racovã, — așã se țieca — ar fi fost dat in cercetare disciplinarã și-apoi îndatã suspendat din funcțiune.

Cãnd auđii acestã, me inveselei îndatã.

D'aicea sã nu ve dați cu socotela, cã aș fi un om reu de inimã, un pãgãn, care se bucurã de pacostea altora, ci — numai cã, tot amoresatul este fãcut unul ca altul. Așã și eu ori ce intẽmplare dimpregiurul meu sãu al ei o puneam in legãturã cu dragostea nãstrã.

Disgrația in care cãduse domnul Racovã, îmi pãrũ tare priinciosã realizãrii speranțelor mele.

Dar nu numai eu, ci ori ce om cu mintea sãnãtoșã trebuie sã-și spunã, cã cescerenia intre președintele tribunalului și intre un jude disciplinat și suspendat, erã un lucru neputincios.

In adevãr, logodna se stricase, dupã cum aflai dela sorã mea, pe care o trimisei la Hareta, ca sã se informeze pe departe, și sã-mi aducã șciri.

Dela acea coterie, de tristã memorie, nu mai indrãznisem sã calc in casa dlui Racovã, ba nu mai lãsasem nici pe sorã-mea, care erã prietinã cu Hareta, ca s'o cerceteze.

Acum inse auđind despre stricarea logodnei și vẽdẽnd cã tãtã lumea se ferește de familia nefericitului jude, ba ințelegẽnd ție, spre uimirea mea, cã urgia ce cãduse pe capul tatã-seu, erã in strĩnsã legãturã cu persoãna mea, îmi luai inima in dinți, țisei cãtrã sorã-mea sã vie cu mine in viitõrea duminicã și me dusei sã sãrut mãna dõmnei Racovã, cu tainica reservațiune mentalã, ca tot odatã sã pețesc pe Hareta.

Tare se schimbase biãta dõmna Racovã. Mai nainte cãnd se bucurã de o vađã nedisputatã de nimeni, cãnd soțu-seu erã la putere, se uitã la fie-care om, cu care nu simpatisã, ca la un fãcãtor de rele. Acum credea din potrive, cã tãtã lumea vedea in persoãna sa, a soțului seu și a fiicei sale, niște ființe calcãtoare de cine șcie ce legi.

Se purtã cu mare blãndețã și prietinie fațã de tãtã lumea, de și nu erã avisatã la sprijinul și ajutorul nimeni, cãci ea și cu soțu-seu aveau destulã stare pentru a trãi și acum tot atãt de bine precum trãiserã mai nainte, dar voiã sã-și cãștigne in locul vađei ce perdue, stima și iubirea õmenilor.

Cãt despre simțirile ei fațã de mine, cu care-și fãcuse un mare pecat, le vom cunoște îndatã.

Cum me vẽdũ, incepũ sã schimbe la fețe, er cãnd i sãrutai mãna cu umilințã, nu mai putũ stãpãni emoțiunea și incepũ sã plãngã.

Respectãnd durerea ei, nu-mi permisei a-i turburã mãngãierea, ce gãsiã in vãrsarea acestor lacrimi, ci me retrasei cu atãt mai bucuros, fiind-cã mi se dedea prilej a vorbi cu Hareta.

Nu me intrebați ce mi-a spus și ce i-am respuns, cãci nu șciu.

Pare cã n'am rostit nici un cuvẽnt și totuș șciu, cã ne-am comunicat tãte cugetele nãstre, așã incãt șciam amẽndoui, cã eram gata a muri și a trãi impreunã.

Dõmna Racova se reculesese intru aceea, ba gãsise timp și ocaziune pentru a arãngiã o micã gustare.

»Domnule Poporene«, începî dînsa după ce ne aşedasem impregiurul mesei, »cunosc intenţiunile ce ai nutrit şi le mai nutreşti faţă de noi, séu mai bine đis, faţă de Hareta noastră. Dar pentru ca să veđi, cât de mult îţi preţuesc caracterul cel bărbătesc şi cât de tare me căiesc de rătăcirea in care cădusem cu privire la dta, mi-am impus sarcina durerósă, de a-ţi povesti cauza nefericirii, in care ne veđi«.

»Eu cred, că a fost o fericire«, zimbî Hareta.

Zimbetul ei eră ángeresc, ér in cuvintele ei cele simple se cuprindea intregul raiu pentru mine.

»Fericire póte pentru tine«, đise dómna Racová, cu un suspin de uşurare. »Necazul nostru, este fericirea ta şi, decă nu me inşel şi a — dtale«, adause ea trăgánând.

Credeam că a sosit momentul in care să cer mâna Haretei, şi voiam deja să-mi uşurez inima, rostind cuvintele cele grele, dar dómna Racová me opri, đicînd :

»Aşteptă mai întéiu, să-ţi spui ce păcat de mórte am făcut împotriva dtale. Decă vei stărui in simţirile dtale de acum şi după cei vei fi auđit mărturisirea mea, atunci şi eu — voi fi fericită.

După acésta introducţiune, care ími părû destul de straniă, se apucă să-mi spue istoria cu laptele cel otrăvit, şi-mi povesti tóte până unde le şcim şi noi.

»Ai avut in adevér un greu prepus in contra mea«, observai eu uimit.

»Las' că m'a bătut Dumneđu pentru acest păcat«, oftă dómna Racová, şi l'am nefericit şi pe bărbatu meu«.

»Domnul Racová, nefericit din acésta causă ! nu înţeleg«, esclamai din ce tot mai alarmat.

»Este vorba de spesele analizei care se urcară la vr'o doue sute de florini.« đise dómna Racová, »şi pe care de óre-ce soţu meu a refusat a le plăti . . .«

»Cu drept cuvînt . . .«

»A fost silit a le plăti domnul preşedinte al tribunalului, care dispusese, ca laptele să se analizeze . . .«

»Înţeleg« cu astea ími luai voia a intrerupe pe dómna Racová şi apoi, ca să merg drept la ţinta mea intorsei vorba îngánând :

»Ha . . . pái . . . preşedintele neapărat . . . domnul Racová şi-a pierdut postul, destul de reu pentru dsa . . . şi . . . şi . . . să nu mi-o luaţi . . . in nume de reu decă . . . încă sub impresiunea acestor reamintiri neplăcute pentru dv. . . ími iau . . . voia a ve rugá . . . să-mi incredinţaţi sórtea drei Hareta, eu . . .«

Dar ce să vè mai spun pe lung şi pe larg . . .

Hareta deveni soţia mea.

Cine se va mirá dară, decă in momentele acelea, când me regándesc la peripeţiile amorului meu, şi-mi aduc aminte, că o strachină cu lapte a sevêrsit, ceea ce părea nerealisabil, oftez şi đic : »Minunate sînt căile tale, o dómne«.

Theochar Alexi.

Şi vorbiá, se sfátuía,
Ş-intre ei se 'nţelegea :
Ca oile să le pască,
Pe rînd ei să le păzescă.
Si cum ei aşá grăia,
Şi jurá şi s'apucá,
C'odatá cu viéţa,
Decă domnu-o ajutá,
Oi n'or perde nici una.
Vremea étá cá sosiá !
De pe doi rîndu-i trecea,
La cel mai mic c'ajungea,
Ca oile să le pascá,
Trei đile să le păzescá.
Điua 'ntéiu cá s'apucá,
Diminéţa se sculá,
Oile cá le mulgea,
La păşune le máná,
Dar el grija nu le-avea,
Făr pribege le lásá,
Lupilor de le mánca.
Şi điua câtá erá.
Nimicá el nu făcea,
Făr din fluer tot đicea.
Ce đicea, dar ce cîntá
Văile de resuná,
Munţii de se legáná,
Codrii de jale plángea,
— Cei doi veri înţelegea
Cum, el oile păşcea,
Ş-intre ei lege-ş făcea !
Cum óre să-l pedepsescá.
Şi de turmá să-l lipsescá ! ?
De vreu să nu-i sárăcescá.
— Tare mult nu 'ndelungá,
Judecata cá-i rupea.
De sabiá ori săgétá,
Şi de mâna lor să piérá,
Sfîntînd sórele de sérá.
— Cel mai mic înţelegea,
Judecata cá-i rumpea,
Lor aşá cá le grăia :
Verişori me judecaţi,
Viéţa să mi-o luaţi ? !
Dar ve rog pe Dđu,
Şi pe sufletelul meu !
Capul să nu mi-l táiaţi !
Fără voi me săgetaţi !
Cu săgétá de altári,
Să şciţi c'am fost pécuarari.
Şi cu arc de brădişor,
Cá dór v'am fost verişor.
Er decă mi-ţi sêgetá,
Roguev a me 'n gropá,
In prejmetul oilor.
In strátuţul florilor.
Ş-apoi voi me astupaţi,
In loc de tóréná cleiósá,
Cu gluga mea cea biţósá,
Şi-n loc de glie cu érbá,
Cu gluguţa mea cea négrá,
Şi-n loc de cruce de brad,
Ve rog puneţi-mi la cap
Flueraşul meu de íag,
In care điceam cu drag ;
Cá vîntul când o suflá,
Flueraşul o suná,
Oile s'or aduná,
Pe mine de m'or cîntá ;
Érá eu le-oi cuvéntá :
— Oi frumoşe şi cornute,

Judecata pécuarului.

— Baladă din Ardeal. —

Pécuarari erau pe munte,
Voinici trei şi toţi de frunte,
Din părinţi ei pécuarari,
Tustrei verişori primari.
— Verişorii intr'o sérá,
La olaltá s'adunará,

Care v'am păscut pe munte.
Berbeci și meluși
Blăstemați pe soții mei!
Că m'o săgetat în stână
Și nu șciu să fiu de vină!
— Vorba bine nu-ș sfârșia,
Rugarea i-o ascultă
Și de-odată-l săgetă.
Și cum sufletul și-l da,
Vânt cu plôe se pornia,
Fluerașul se 'ntorcea,
Și cu-așă jele dicea,
Luna 'n cale de s'opria,
Stelele din cer pică,
Munții se cutremură
Și pământul se crepă,
Pe cei doi mi-i inghetă,
Și de vii mi-i prăpădia,
C'or ucis fără de vină,
Pe cel pëcurar în stână.

I. Dologa.

Francillon.

— Comedie în 3 acte de A. Dumas fiul. —

(Înceiere).

Lucian. Și în timpul când ve urmam, vorbiam despre persôna, pe care o însoțiai dta. E îngăduit, nu e așa, să vorbești de o femeie mascată și într'o nôpte de carnaval?

Pinguet. Neapărat.

Lucian. Dl de Grandredon dicea, că e o femeie care vine totdeauna în locul unde se află. Acesta cugetare nu te supără?

Pinguet. Nu me supără de loc! Asemenea vênaturi se și caută printr'aceste locuri.

Lucian. Bun eră vênatului? (Tăcere din partea lui Pinguet). În sfêrit, ne-am prins, eu și cu prietenul meu, el că erș o femeie din lumea bună, eu că nu.

Stanislas. Sânt 100 de napoleoni la mijloc . . . pentru săracii contesei și ai dnei Smith! Spune-ne, dle, spune-ne curat, decă eră, da ori ba, o femeie din lumea bună.

Pinguet. (Lui Stanislas). Dta ai câștigat, dle; dômna aceea eră din lumea bună și chiar din cea mai bună.

Lucian. (Care începe să se întărite). Ești sigur?

Stanislas. (Lui Lucian). Ia ascultă, dragă, fii jucător bun, ce dracu! N'o să mori acum pentru 100 de napoleoni! Dnu e încredințat de ce spune, de vreme ce cunoșce bine pe dna aceea și de vreme ce o însoția la balul operei.

Pinguet. Me ertați; n'am dis asă, dlor. Venisem singur la balul operei; me pregăteam să me întorc acasă tot singur și străbăteam peristelul, când dării un domino singuratic, nemișcat, rețemat de un stâlp și părënd că așteptă pe cineva, mirosind niște trandafiri. M'am apropiat de dômna aceea și i-am dat brațul, pe care l-a primit. »Unde mergem? Am întreat-o eu. La Maison d'or mi-a respuns. Glasul îi tremură ca și întrêga-i ființă. Avea un accent străin, firesc ori nu, ori cum, eră vedit, că pentru întêia ôră în viața ei venia într' un asemenea loc. Și me têri după dënșă pe jos, cât putură piciôrele sale micuțe să mêrgă de iute, căci avea niște piciôre fôrte mici. Decă diceți, că ne-ați urmat, dlor, ați putut vedé, ce repede mergeam. — Cum ajunserăm

la Maison d'or, școse din busunar un portofoliu mic cu inițiale și cu corônă, vorbi cu chelnerul și-i dădu doue ori trei hârtii. Nu înțelegeam de ce. Aveți înainte-vê, dlor, un bărbat căruia o damă necunoscută, mascată, i-a dat și plătit un supeu. — Nu mai spuneți la nimeni, ve rog! . . .

Stanislas. Are haz hâiatul ăsta!

Lucian. Da, da. . . .

Stanislas. Și apoi?

Pinguet. Apoi . . . atâta e, dle.

Stanislas. Așă e. Ce a urmat, este și trebuie să remăe taină.

Pinguet. M'ați întreat, ca să știți care a câștigat din dv., decă dômna aceea eră ori nu o damă din lumea bună; eu dau lămuri, ce pot da. Ce a urmat n'are întru nimic de a face cu prinsôrea.

Lucian. Nu se pôte să primejduești cinștea unei femei mai subțirel decăt așă.

Pinguet. N'aș puté primejdui cinștea dômnei aceleia, dle conte, pentru că nici una din persônele aci de față nu-i șcie numele și nici chiar eu. Cel mai mic semr ar puté face să fie cunoscută și atunci s'ar puté întemplă nenorociri mari pentru dënșă. Eu cred înse, că a vrut numai să-și riđă până la capêt de un băiat, pe care acesta întemplare îl cam zăpăcise. Ceea ce e neindoios, e că m'a pus să jur să nu destăinuesc nici-odată și nimeni nici măcar un cuvânt dintre cele ce am schimbat amêndoi. Păstrarea tainelor, care e o datorie a meseriei mele, se măreșce și se întăreșce printr' un jurământ, care de-și a fost făcut într' un cabinet de birt, între o mesă și un buchet de trandafiri, remăne tot jurământ. (Dnei Smith). Nu sânteti de părere, dnă, că fac, ce sânt dator să fac? Și, decă ar fi fost în locul meu vreunul dintre dumnealor, n'ar fi făcut tot ca mine?

Teresa. Așă e, dle; te porți cum nu se pôte mai cuviincios. (Lucian face o mișcare).

Stanislas. (Încet lui Lucian). Șcii unde-l poți găsi; de vei mai dice un cuvânt, ghiceșce.

Pinguet. (Lui Lucian). Trebuie să me întorc la birou, căci am trebă, ertați-me, dle conte, că nu pot așteptă pe dnu Marchiz. Și apoi dnu Gandonnot, când va auđi că e vorba de sora dv., va voi să vie dlui singur. (Salutând). Ve salut, dnă; ve salut, dlor! (Ese).

Scena V.

Lucian, Stanislas, Teresa, apoi Francina.

Stanislas. S'a gândit la tot.

Teresa. Da, cu bărbății, dar cu femeile e altceva.

Lucian. (Teresei). Ei?

Teresa. Ei! . . . Decă ți-o voi da-o eu în brațe drăgostôsă și nevinovată ca eri, ai începe să-i înțelegi durerea și să-ți înțelegi datoră?

Lucian. Ce mișcată ești?

Teresa. Ah! Și ai de ce să fii mișcată, când veđi că o femeie cinstită se sileșce cu atâta inverșunare să se defaime cu câtă sar sili o vinovată, să se apere. Voi câtă să pëtrund printr' un singur cuvânt taina vieței soției dumitale. Ori cât de injositor ar fi pentru dënșă să cadă într'o cursă copilărescă, va trebui să cadă și să cadă chiar într' acea cursă, pe care mi-a arêtat-o ferindu-se. Neapărat că va veni să afle ce s'a petrecut. Duceți-ve, dar stați mai pe aprôpe, ca să puteți auđi.

Lucian. Fă tot ce cređi că trebuie să faci. (Es).

Teresa. (Singură). Acum remăne lucru între noi amêndoi; eu sânt femeie mai de mult decăt tine. (Francina intră prin drêpta).

Scena VI.

Teresa, Francina, apoi Lucian, Stanislas, Marchizul și Aneta.

(Se întinde pe canapea, cu batista și cu mâinile pe ochi, ca o femeie care plânge).

Francina. (Ducându-se la ea). Ce ai?

Teresa. Ce am? Eu, care cu toate dișele tale, eram incredințată că ești nevinovată, eu care eram singură că istorisirea ta nu putea fi alt decât îndreptățirea ta vădită, am făcut pe dnul acela să ne spue istoria sa, istoria ta, și zîmbiam și glumiam!

Francina. Ei, și?

Teresa. Mulțămesc lui Ddieu, el nu bănușce că e vorba de tine, dar e un naiv și nu putea luptă împotriva atâtor persoane, care aveau interes să afle adevărul. Când l-au apucat bărbatul teu și dl Stanislas l-au silit să vorbescă și el a mers mai departe decât vrea înteu, căci deșertăciunea omenescă nu vré să-și piardă drepturile, astfel, că. . .

Francină. Astfel, că? . . .

Teresa. Astfel că, vrënd să se laude, cum se laudă toți bărbații, mișelul, fără să bănușcă că vorbiă în fața bărbatului și a prietenilor femeii aceleia, mișelul a întărit tot ce ai diș tu, — tot ce mi-ai spus mie; — și, în puține cuvinte, a spus cu toate dovețile, ce se pot da în asemenea împregiurări, că i-ai fost amantă.

Francina. (Cu un țipet dat fără să vré și alergând spre ușe). A mințit!

Teresa. (Ținënd-o). În sfērșit; ecă-ți strigătul cugetului! (O primeșce în brațe, o sărută pe frunte și o împinge pe o canapea, undé cade plângënd). Acum țipă cât vrei! tăgădușce cât ț-i-o plăcé! Șcim adevărul, (Lui Lucian care a intrat cu Stanislas). Ei, ce ve spuneam eu? (Francinei). Șterge-ți ochii, uite Aneta. (Aneta intră cu Marchizul).

Aneta. (Ducându-se la Francina și vedëndu-o cu batista în mână, cu emoție). Plângi? (Lui Lucian). Er ai supērat-o!

Lucian. Nu, o prietenă a ei a cređut că-i mōre bărbatul, și pe urmă s'a tāmăduit. Și pricepi . . . temerea, bucuria . . . (Vré să ia mână Francinei, care o trage înapoi).

Francina. (Incet lui Lucian). Da, da, mai târđiu... Nu încă. . . (Anetei). Ce ai făcut cu dl de Symeux?

Aneta. A remas cu mamă-sa, căreia mi se pare că i-am plăcut. Ecă cum s'au petrecut lucrurile. Când am ajuns cu tata, dēnsa ne așteptă. Șcii? . . . Pare tineră cu toate ca are perul alb.

Marchizul. (Teresei) Aidem cu mine să cumēprăm dantele.

Stanislas. (Lui Lucian, în vreme ce Teresa își pune pălăria). Me rog, cine spunea, că e monotōnă căsătoria? Din potrivă e pré plină de mișcare!

Lucian. Și ce hotăreșce lucrul acesta să faci?

Stanislas. Să remai tot flăcău. (Împinge pe Lucian spre Francina și ese cu Marchizul).

(Sfērșit).

Dumitru Stăncescu.

Doine de pe Murēș.

I.
Mândră, mândrulena mea,
Pus-am gând și jurământ,
Să ne lăsăm de iubit,
Dar inima ér me 'ntōrnă,

Să te iubesc pân la tōmnă;
Dela tōmnă incoala,
Iubescă-te cin' o vré,
Io mi-am iubit partea mea.

II.

Dragu-mi-i câmpul cu cētă,
Și mândra cu cărpă creță
Și mi-i drag câmpul cu flori,
Și mândra cu cingători.
Dragă mi-i mândruța naltă,
Că dă gură peste pōrtă;
Dară cea mai mitutea
Se 'ntindea și n'ajungea,
De-o picat pōrta pe ea.

III.

Io aci mândra 'n Sibiu,
Vai, ce dragoste 'n pustii;
Io aci mândra în țeră,
Vai, ce dragoste amară!

IV.

Asēră pe vremea cinii,
Io săriam gardul cu spinii,
Mândra m'amuția cu câinii,
Și-amuția și n'amuția,
Că șciea că-i bădița;
Amuția și nu pré tare,
Că șciea că cine sare.

V.

Mândră, mândrulena mea,
Dice-ți maică-ta ceva,
Pentru că-ți sărut gura?
— Ba maica nimic nu-mi dice,
Că și bin' că gura-i dulce;
Ba nu-mi dice nimica,
Că și ea a fost așă.
Că de n'ar fi fost așă,
Pōte mi-ar fi diș ceva,
Dar nu mi-o diș nimica.

VI.

Nu me duce dōmne 'n rele,
Pentru doue mândre-a mele;
Nu me duce dōmne 'n draci,
Pentru doue mândre dragi!

VII.

Ce ești mândră-așă fālōsă,
Că hainele nu te-apasă,
Nici în tērg și nici acasă?!
Prin casă te poți uită,
În ladă-i sārăcia

VIII.

Șterge-te mândră la gură,
Că popii-s la 'nvētătură;
Șterge-te mândră la nas,
Că de popi tu ai remas.

IX.

Spune-mi mândră ce ț-i gându,
De ț-i fața ca pāmentu?
Spune-mi mândră cum i trēba,
De ț-i fața ca și érba?

A. C. Domșa.

Serbare culturală 'n Năsăud.

(Iubileul de 25 ani al gimnasiului românesc greco-cath. din Năsăud. Festivitățile sfințirii noului edificiu gimnasial).

În 4 a l. c. se împliniră 25 ani de când s'a înființat gimnasiul românesc gr. cath. din Năsăud. Acest eveniment însemnat pentru ținutul nostru s'a serbat cu toată splendoarea și fu o adevărată serbătoare frumoasă pentru oșpeți, tinerime și poporul din localitate și pregiurime. Incidentul ce ridică cu deosebire însemnătatea acestei festivități fu sfințirea noului edificiu gimnasial, un edificiu, cu carele, după cum toată o oșpe la banchetul festiv, se pot mândri năsăudenii, căci e un frumos palat de artă! Chiar și timpul favori această mândră serbătoare, căci norii ce acoperiseră orizontul cu câteva zile mai înainte, se răsipiră și în 4 octombrie o zi caldă frumoasă, întocmai ca în mijlocul verei, salută pe publicul numeros, sosit din ținuturile din giur și din depărtare. Me voi încerca a descrie în scurt și pe cât îmi conde spațiul, decurgerea festivităților.

Intimpinarea oșpeților.

Încă în 3 a l. c. după amăzi începură a sosi oșpeții, trăsura după trăsura sosiă și de pe arcul triumfal ce s'a fost ridicat în capetul de sus al Năsăudului salută pe oșpeți un »Bine ați venit«. Șcirea cumcă Il. sa episcopul gr. cath. dr. Ioan Szabo are să vină, adunase toată populațiunea. Cătră patru ore sosiră pompierii năsăudenii cu orchestrul lor și se postară de ambele părți ale stradei ornate cu verdetă. Mai târziu se postă și tinerimea gimnasială, normală și fetitele, ultimele cea mai mare parte în vestminte albe. După 5 ore anunțau treceri, cumcă oșpeții se apropie, orchestrul pompierilor intonă marșul lui Radetzky și sute de »să trăescă« primiră și salutară pe cei veniți: pe comitele suprem al comitatelor Bistrița-Năsăud și Solnoc-Doboca și comisar regesc al fondurilor școlare centrale baron Desideriu Bánffy, pe consiliarul de secțiune Klamarek din Budapesta și pe deputatul dr. A. Jellinek asemenea din Budapesta. Aceștia fiind salutați în Bistrița de directorul fondurilor Ioan Ciocan, profesorul Scridon etc., și la marginea cercului Năsăud de protojudele Nicolae Rusu, fură intimpinați înaintea arcului triumfal de primarul orașului Iacob Prădan și apoi conduși la cvartire.

Cătră 6 ore s'era sosi Il. Sa episcopul Gherlei dr. Ioan Szabo cu suita sa, carele asemenea fu în Bistrița salutat de Rds. domn vicar Gregoriu Moșiș și la marginea cercului de protojudele Rusu. Il. Sa fu primit cu sute de »să trăescă«, orchestrul intonă marșul grănițerilor și după o scurtă vorbire de binevențare a primarului orașului Prădan și între urările inteligentei, oșpeților și poporului, fu condus la biserică, unde i eși înainte întreaga preoțime, în frunte cu profesorul Leon Pavelia, er de aici în cvartir la dnul vicar. Pe strade, în piață, om lângă om, pretutindeni salutări și binevențări.

Iluminația și conductul de torțe.

S'era fu iluminația. La 8 ore se făcū un conduct de torțe, arangiat de junimea studiōsă și condus de dl profesor dr. A. P. Alexi. În cea mai mare ordine se grupă junimea studiōsă înaintea vechiului edificiu gimnasial, carele eră iluminat și ornat cu transparente; aici corul vocal dirijat de profesorii Fischer și G. Pletos cântă douē piese, apoi aducēn-

du-se câte un »să trăescă« pentru Majestatea Sa regele Francisc Iosif I și pentru fundatorii gimnasiali, se îndreptă tot publicul și toată junimea spre noul edificiu gimnasial, carele iluminat și ornat cu transparente și portretele Majestaților Lor, la lumina torțelor oferă un prospect feeric.

Noul edificiu gimnasial se ridică lângă strada principală și este nu numai un ornament pentru Năsăud, ci și pentru întreg ținutul, căci un atare edificiu grandios nu se află în apropiere. Edificiul este edificat de firma Kehlhofer et Gayzer ca toată soliditatea și tehnica modernă. În interiorul edificiului este de admirat scara la aula, asemenea aula cu galeria și apoi în întreg edificiul simetria ce domnește pretutindeni. Întreprindătorii merită toată lauda și recunoștința. Înaintea acestui palat frumos și mareț al muselor se grupă junimea studiōsă, erăș se cântară douē piese și se aduse un »să trăescă« pentru Majestatea sa, pentru dinastie, precum și pentru fundatorii noului gimnasiu.

Publicul și junimea se îndreptă apoi cătră locuința Rds. domn vicar, pentru de a binevență pe Il. Sa episcopul. După ce se cântară douē piese de cătră corul vocal, studintele de clasa a VIII gimn. Ioan Melean adresă o scurtă vorbire cătră Il. Sa, mulțămind în numele junimei pentru venire și ȳicēnd că cu venirea Il. Sa festivitarea câștigă o splendorē, o însemnătate mai mare. Il. Sa respuse în termeni călduroși și după ce fini, fu foarte aclamat.

De aici se îndreptă junimea spre cvartirul comitelui suprem și comisarului regesc baron D. Bánffy, unde asemenea se cântară piese și unde studintele de clasa a VIII Ioan Șlen adresă o vorbire cătră Il. Sa, mulțămind în numele junimei pentru venire și ȳicēnd că cu venirea Il. Sa festivitarea câștigă o splendorē, o însemnătate mai mare. Il. Sa respuse în termeni călduroși și după ce fini, fu foarte aclamat.

Asemene se aduseră ovațiuni și consiliarului de secțiune Klamarek, aici vorbi studintele de-a VIII clasă Octavian Popescu în limba maghiară, la ce dnul consilier respuse și vorbi cu multă căldură cătră junime. Apoi se mai aduseră ovațiuni Rds. domn vicar înaintea edificiului fondurilor școlastice, aici vorbi studintele de a VIII clasă Ioan Păcurariu, la ce dsa mulțămii mișcat și în fine corului profesoral, unde vorbi studintele de a VIII clasă Octavian Utalea.

Cu acestea se încheiară festivitățile din asta zi. Junimea studiōsă se rentōrse în cea mai mare ordine cu torțele ardēnde în edificiul gimnasial vechiu, er oșpeții se întruniră cea mai mare parte la o cină comună în noul edificiu gimnasial.

A doua zi la 8 ore Il. Sa episcopul celebră în biserică

misă solemnă

asistat de canonicul Coroian, de vicarul Moșiș, de secretarul I. Pop și de vre-o 40 preoți. În decursul liturgiei cântă corul de dōmne, domnișōre și domni năsăudenii, dirijat de profesorul de musică Fischer, cu multă corectitate, frumșețe și armonie. Cu deosebire plăcū foarte »Care pe cheruvim« și »Pricēsna«, un trio escelent cântat de domni profesori G. Pletos, I. Gețe și avocatul A. Larionese.

Sfințirea gimnasiului și a stēgului.

La 10 ore episcopul eși din biserică însoțit de tot clerul între sunetele clopotelor și se îndreptă spre noul edificiu gimnasial. Aici Il. Sa sfinți apa și apoi noul edificiu. Cu această ocaziune sfinți Il. Sa și noul stindard gimnasial, un dar splendid al damelor române din Năsăud și giur.

După terminarea sfințirii edificiului, directorul fondurilor școlastice, I. Ciocan predete cheia noului edificiu comisarului regesc baron D. Bánffy, carele-

apoi luându-o vorbi ocașional și dori ca acest edificiu să fie în totdeauna un templu de știință, cultură și simțăminte patriotice pentru tinerime. Asemene vorbi și consilierul de secțiune Klamarik și Rds. dn vicar, ultimul dorind ca cei ce vor cerceta acest templu al muselor să aibă în vedere cultivarea simțământului național.

După acesta ținū o vorbire directorul I. Ciocan, în care aminti despre însemnătatea Țilei, despre redicarea și sfințirea vechiului edificiu gimnasial, despre dinastia domnitoare și fiini cu câte un »să trăească« pentru Majestatea Sa și pentru comisarul regesc, dîcînd că de nu eră ultimul, acest edificiu nu s'ar redică astăzi acolo, apoi se mai cântă »in veci pomemirea lor« pentru repositării fundatori gimnasiali.

Tot directorul I. Ciocan istorisi pe scurt cum s'a creat stindardul gimnasial, numi damele cari au contribuit spre acel scop și în numele acestora îl predete directorului gimnasial Pavel Tanco. Acesta luându-l în mână, vorbi cătră junime și tot odată-l decoră cu medaila de argint dela espozițiunea din Sibiu, pe care o primi junimea pentru desemele, plantele etc., trimise la espozițiunea din 1882. Directorul P. Tanco predete apoi stindardul decorat profesorului de gimnastică A. P. Alexi, carele vorbi despre însemnătatea acelu stindard pentru junime și laudă damele române din Năsăud și giur pentru acest don onorific, apoi fini cu un »să trăească« pentru damele române din Năsăud și giur, la care se asocia totă junimea și tot publicul. Eră un moment festiv, memorabil, cărd profesorul Alexi predete frumosul stindard junimei studiōse, un moment carele făcea pe junime să tresară de bucurie; cu admirare și încântare priviă mic și mare la stindardul frumos

Stindardul este gătit din brocat damasc albastru întunecat și decorat cu ciucuri și brodării de aur. Pe o parte sînt brodate în aur frunze de stejar, desupra acestora se citeșce »Literae et virtus vestra felicitas«, pe cealaltă parte se citeșce »Recunoșcință fundatorilor și susținătorilor gimnasiului« eră pe panglicele late de moar alb antic se citeșce: »Junimei dela gimnasiul superior greco-catholic românesc din Năsăud«, »Damele române din Năsăud și giur la 4 octombre 1888«.

Finindu-se ceremoniele sfințirei, Il. Sa însoțit de tot clerul se rentōrse în biserică.

La 2 ore după amēdi avū loc

banchetul festiv

în sala de gimnastică a noului edificiu, peste 160 persoane luară parte. Ordinea toastelor oficiale fu următoarea: comitele suprem baron Bánffy toastă pentru Majestatea Sa Impēratul rege Francisc Iosif I și dinastia, Il. Sa episcopul dr. I. Szabo pentru guvernul reg. ungar, Rds. dn vicar Moșiș pentru arhiepiscopul și metropolitul gr. cath. dr. Ioan Vancea, pentru episcopul gr. cath. dr. Ioan Szabo directorul I. Ciocan, pentru comisarul reg. baron D. Bánffy profesorul gimnasial Maxim Pop, pentru directorul suprem Páll Sándor directorul gimnasial P. Tanco, pentru fundatorii și susținătorii gimnasiului consiliarul de secțiune Klamarik, pentru comisiunea de clădire profesorul A. P. Alexi, pentru întreprindătorii clădirei profesorul Gavrilă Scridon, pentru corpul profesoral președintele tribunalului din Bistrița Kemperer, pentru tinerimea gimnasială dr. A. Jellinek, pentru donatorii stēgului avocatul Iochim Mureșan, pentru oșpeți primarul orașului Prădan. Afară de aceștia mai toastă dr. Șerb în numele studenților români din Peșta și decanul orașului Bistrița Budaker, pentru frățietatea și simțemintele Sașilor din Bistrița față de vecinii lor năsăudeni. Ultimul toast produse un e-

fect mare și fu întrerupt adese prin aclamări și să trăească.

În decursul banchetului concertă o capelă din Bistrița cu esactitate piesele următoare: »Craiu nou« de Porumbescu, ouverturile la operele »Semiramis« și »Othello« de Rossini, potpouri din operele Ernani, Troubadour de Verdi etc.

La 6 ore directorul I. Ciocan, după ce citi unele din telegramele sosite din întregă țera și streinătate, declară mēsa redicată. După banchet oșpeții oficiali și Il. Sa episcopul dr. I. Szabo făcură o preumblare prin întreg noul edificiu, esprimându-și îndestulirea lor. Cevaș mai târziu apoi pāsasi Il. Sa cu suita Năsăudul, între urările și aclamările publicului.

Sēra la 8 ore se începū

balul splendid

în sala de gimnastică a noului edificiu, un bal cum încă nu s'a mai vēdūt în Năsăud. Sala spațioasă de gimnastică ornată cu ghirlande, oglindii și draperii se părea a fi prē mică pentru publicul de aprōpe 400 persoane, ce s'a fost adunat din tōte părțile. O cunună de dame și dșōre în toilette elegante și pompoșe, în costume varii răpitoare oferiau un tablou pe cât se pōte de pitoresc. Nici odată nu s'a vēdūt atāta public, atāta eleganță și lux. mulțimea și varietatea toiletelor orbiă privirile, din asta causă mai nu eră posibil de-a observă și schiță toilettele damelor și dșōrelor în detaiu. Una eră mai frumoșă, mai elegantă ca cealaltă, stofele de atlas surah, peluche, catifea, dantele erau la ordinea Țilei. La 9 ore comitele suprem baronul D. Bánffy, însoțit de consilierul de secțiune Klamarik, dr. A. Jellinek și Rds. dn vicar Moșiș, onorară cu preșența lor balul și remaseră uimiți la aspectul ce li se oferiă și la vederea atātui numeros public. Comitele suprem conversă mai mult timp cu dna Amalia Ciocan și cu unele persoane din public. Quadrilul prim fu jucat de 80 pārechii. Jocul »Romana«, arangiat de profesorul A. P. Alexi făcū efect mare asupra publicului și iți eră mai mare dragul a privi la pārechile ce se invērtiau la accentele melodiōse ale trumosului joc național, susnumitul profesor merită totă lauda pentru arangiere. În pausă 13 studenți conduși de vētavul Gavril Bland, studinte de-a VIII clasă gimn., esecutară jocurile naționale Bătuta, Călușerul și Romanul. Aplause frenetice și admirare din partea oșpeților oficiali și publicul urmă atāt în decursul acestor jocuri naționale, cât și după ce tinerii dansători se depārtară din sală. După pausă se începū erāși danțul și abiă în zori de Ți se depārtă cea mai mare parte dintre oșpeți ducēnd cu sine suvenirile cele mai plăcute. A fost un bal splendid, un bal, de carele încă mult timp se va vorbi. un bal ce ar fi putut concură cu ori și ce bal de elită din ori și ce oraș mare! Onōre aranjatorilor! onōre și stimă acelor dame din loc, giur și străinătate, cari prin aparința, frumșeța și eleganța lor au contribuit și redicat splendōrea acestui bal festiv iubilar, un »să trăească« oșpeților numeroși.

Dintre damele năsăudene onorară cu preșența lor următoarele dōmne: Amalia Ciocan (toiletă pompoșă de surah albastru cu tablir de perle, corsagiu de perle, decorațiă de pene), Elisabeta Tanco (toiletă elegantă de atlas bordo cu șlep și dantele spaniole), Lucreția Moșiș (toiletă elegantă de atlas bordo și dantele spaniole, șlep), Clotilda Mălaiu (toiletă cu mult chic din crepe raje și dantele valencien), Leontina Scridon (toiletă cu șlep elegantă, bogată din atlas și brocat alb, decorațiie de flori și panglice rosa), Valeria Tanco (toiletă frumoșă de brocat alb, dantele și flori), Aurelia Pop (toiletă elegantă din metasă cu șlep în colōrea porumbului, decorațiă de dantele

negre), Ida Goldschmidt (grand toaletă din atlas negru, șlep de catifea, decorațiune de marab alb), Victoria Filipan (toaletă în stil mare de surah bordo, taliă decoltată, șlep de peluche bordo întunecată, decorațiune de pene rosa), dnele Elisa Anthon și Maria Piciu (toilete de mătășă neagră și dantele), Antonia Rakvics (toaletă neagră de mătășă și brodariă de perle), F. Müller, Amalia Mihalaș, Antonia Anca, Sara Petri, Maria Verzariu, Ludovica Prădan. B. Pop, Maria Ilieș, Maria Bob (toilete frumoase de mătășă neagră), A. Bedő (toaletă frumoasă de atlas albastru și dantele creme), Cristina Șuteu (toaletă de merveleux neagră), A. Bartoși, Maria Grivasă (costum național). Dintre dșore: Rosa Goldschmidt (toaletă elegantă cu chic din atlas albastru, dantele albe, corsagiu de perle și flori), Hedviga Ulreich (toaletă frumoasă din brocat, heliotrop, dantele creme, corsagiu de perle), Emilia Mihalaș (toaletă elegantă din surah negru, taliă de moar și dantele), Laura Mărginean (toaletă cu mult gust din dantele albe, atlas rosa și panglice de catifea neagră), Dora Golschmidt (toaletă elegantă de atlas bordo, dantele creme și flori), Gabriela Petri (toaletă frumoasă din atlas bordo, dantele creme și perle), Elena Pavel (toaletă apartă, elegantă din catifea de mătășă neagră, crepe și perle de jet, stil anglais), Ida Goldschmidt, (toaletă frumoasă cu gust din atlas verde ca marea, dantele albe și flori), Sabina Pavelia (toaletă frumoasă de atlas rosa), Elisabeta Verzariu (toaletă frumoasă de cachemir rosa și atlas), Friedrike Goldschmidt (toaletă drăgălașă de dantele albe și atlas), Ana Ilieș (toaletă frumoasă din crepe azuriu, dantele și flori), Constanța Anca (toiletă frumoasă de mul alb și atlas albastru), Rosina Gros (toiletă de mul alb și atlas bordo), Berta Putilean (toiletă frumoasă de crepe creme și dantele), Maria Petri (toiletă de mul alb), Elisabeta Vasilichi Pop (toiletă rosa de crepe), Luisa Kirtsch, Eleonora Pop și Berta Boga (toiletă de dantele creme).

Din Bistrița dnele: Ernestina Vertic (grand toilete de mătășă albastră și dantele creme), Iulia Ranta (toiletă de rips de mătășă neagră), Laura Ciuta (toiletă în stil mare din peluche bordo și dantele creme), M. Crăciun (toiletă neagră de atlas), Verărean, Morariu și Mateoia, apoi dșorele: Silvia Crăciun (toiletă de atlas rosa, tull și flori), sororile Verărean (toiletă de atlas și illusion raye) și N. Măteoia (toiletă de mul alb și atlas).

De pe valea Rodnei dnele: Luisa Isip (toiletă elegantă de dantele creme), P. Grapini (costum frumos național), Răfla Monda (costum elegant național), Flora Avram (toiletă de atlas alb și dantele), Ana Slavoca: dșorele Sângeorzan (toiletă de atlas sur și dantele) și Giorgiță.

De pe valea Borgăului dōmna A. Vokalek (toiletă de mătășă), dșorele: Antonia Vokalek (toiletă frumoasă de atlas albastru și dantele), Florentina Dan (toiletă de mătășă creme), Ida Vokalek (toiletă alba de mul), dna I. Crosse (toiletă elegantă de atlas alb), dna I. Onea (costum frumos național).

Din Cernăuți dșōra Alice Rakvici (toiletă elegantă de tarlatan galbēn, atlas și flori).

Din Reghin dna E. Orbonaș (toiletă neagră de mătășă) și dșōra M. Orbonaș (în costum foarte elegant național).

Din Deș dșōra Otilia Mischinger (toiletă albă și atlas bordo).

În costume mai apărură: dna Raveca Dumbrava, dșōrele Maria Drăgan, Margareta și Lucreția Anuța și altele.

Dintre oșpeții ce mai puturăm salută, amintesc pe protopopul Șagău cu soția, familia Branea din Maereu, familia Sohar din Betlean și altele. La ban-

chetul festiv, la care au luat parte aprōpe mai totă inteligența din localitate și giur, luară parte între alții și dñii: Gotfried de Lani, vice comitele comitatului Bistrița-Năsăud, Gavrilă Vertic, Gavrilă Man, Basiliu Ranta Buticescu, Danilă Lica, Silași, dr. Ioan Ciuta, dr. C. Nusbächer, Lazar Algotzi, F. Budaker, G. Havas. Schiffbaumer, Verărean (toți din Bistrița). Eliseu Dan, I. Onea, Sever Orban, A. Vokalek (valea Borgăului și Coșna) Ioan Isip, Gerasim Domide, Pamfilu Grapini, Lazar Avram (valea Rodnei), protopresbiterul I. Buzdug (Borgău), avocatul N. Orbonaș din Reghin, căpitanul B. Cărcu (Slavonia) și alți oșpeți numeroși, pe cari a-i numi nu-mi concede spațiul.

Spectator.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Sciri literare și artistice. *Di Th. D. Speranță* va scōte de sub tipar în săptămāna viitoare colecțiunea sa de anecdote populare transcrise în versuri; volumul va conține tōte anecdotele publicate prin »Contimporanul« și »Revista Nouă«, precum și multe inedite. — *Di A. Diaconovici* a trimis ministerului instrucțiunii publice din România mai multe anticități romane și dacice, ce le-a gătit prin Bānat. — *Di P. P. Carpu*, actualul ministru de externe al Romāniei, va publica 'ntr' un volum o mare parte din discursurile sale parlamentare și anume acelea cari se raportēză la principii și nu la cestiuni anume.

Tesaurul dela Petrōsa. *Di Al. I. Odobescu* publică la Paris o nouă edițiune din scrierea sa monumentală intitulată »Tesaurul dela Petrōsa«. Acēsta va eși în zilele acestea, apoi distinsul învățat român se va rentōrce la București, unde va renece cursul seu de istoria archeologiei la facultatea de litere. Lumea învățată așteptă cu mare nerăbdare aparițiunea lucrării dlui Odobescu.

Miron Costin. Sub titlul acesta a apărut la Iași un țiar festiv, numer unic, cu ocaziunea desvōlirii monumentului martirului-istoric, cu trei gravure: statua și cele douē bas-relievuri. Prețul 1 leu. Câștigul e merit să mai micșoreze deficitul speselor statuei, care pe nedrept apēsă asupra dlui V. A. Urechia.

Limba romānilor din Olimp. Zilele trecute a apărut la Lipsca o lucrare filologică de mare importanță pentru noi Romānii. Ea este scrisă în limba germană și pōrtă titlul: »Die Sprache der Olympo-Walachen, nebst einer Einleitung über Land und Leute,« de dr. Gustav Weigand și e dedicată ilustrului nostru Hașdēu. Autorul a petrecut trei luni din vēra anului 1887 între romānii din Olimp. În introducerea lucrării sale, autorul vorbeșce despre Macedo-romāni în genere și-i împarte în 5 grupe. Apoi urmeză o dare de sēmă a călătoriei lui la Vlaho-Livad hoon și niște comunicări fōrte interesante despre tradițiunile, legendele și istoria, numărul, respāndirea și caracterul romānilor din Olimp. După aceea trece în studii filologice și face comporațiuni cu limba nōstră. Partea a II-a este formată de o colecțiune de 18 cāntece din Vlaho-Livadhon și 5 bucăți prosă cu text paralel tradus în limbele daco-romānă și germană. Suplimentul conține 17 cāntece din Samarina, Vlaho-Klisur și Mona-tir. Ortografia este fonetică, singurā folositoare în cercetări filologice. Acēstă valorōsă lucrare rēdică mult numele dlui Dr. Weigand, ēr zelul și activitatea cu care el lucrēză, pentru vestirea neamului romānesc, il face pārtăș recunoscinței nōstre.

Cursul complet de comptabilitate în partidă. *duplă* de Teochar Ștefānescu, a apărut la București.

Este împărțit astfel: Partea I. Noțiuni preliminare cursului de comptabilitate, lei 2.50. Partea II. Curs de comptabilitate în partidă dublă, lei 4.50. Partea III. Explicațiuni de comptabilitate în diferite administrațiuni speciale, lei 3.50. Curs complet de comptabilitate în partidă dublă, lei 9. Se află de vânzare la librăriile Socec & C-ie, Th. Ioanițiu, Bălțean & Conduratu.

Diare noue. *Universul Literar Ilustrat*, publicațiune săptămânală beletristică, a început să apară la București, publicând și știri politice, noutăți și doue romanuri de senzație. — *Craiovenul* a apărut în orașul cu acelaș nume. — *Securea* se numește un diar care a eșit la Buzeu și va apăre de doue ori pe săptămână. — *Clopotul*, un alt diar, a apărut la Brăila. — *Drapelul*, diar politic cotidian, a apărut la Iași sub redacțiunea dlui Ion N. Roman, cunoscut și publicului nostru din poesile ce publică 'n foia acăsta. — *Trompeta Racovei* a apărut la Văslui în România și promite a luptă contra viciului în politică și aceluși trafic rușinos de > cine dă mai mult. < — *Resrătirea* se va numi un diar ce vor scôte anarhiștii români din Paris, căci sînt și de aceștia. — *Domnia Poporului* a reapărut la Brăila, redactată de dl N. G. Sarulean, fost deputat. — *Unirea* a apărut la Buzeu, sub direcțiunea dlui N. G. Stătescu. — *Datoriile Omului*, diar socialist, cotidian, a apărut la București, sub direcțiunea dlui Stefan Periețan-Buzeu. — *Schwarzgelb* se va numi diarul german, care va apăre la Viena și va eși de doue ori pe săptămână, lucrând pentru autonomia istorică a tuturor țerilor și pentru perfecta egală îndreptățire a tuturor naționalităților din monarhia austro-ungară.

CE E NOU?

Știri personale. *Maj.* Sa regele a dăruit din caseta sa privată 200 fl. pentru restaurarea școlei române din Verbăuți în Bucovina; 100 fl. pentru restaurarea bisericeii din Nireșul-mic din Sătmar și 80 fl. bisericeii române din Panticu în Ardeal. — *Maj.* Sa regina a plecat în 6 octombre la Corfu, de unde se va întorče pe la începutul lui decembre la Gödöllö. — *Dl V. Alecsandri* se află de câteva zile la Sinaia, în castelul Peleş, ca ôspele regelui și al reginei României. — *Principele Waldek-Pyrmont*, soțul regelui Olandei și unchiul reginei României, va sosi la 20 octombre la Sinaia. — *Dnii doctori Asaki și Manolescu* din București, cari au luat parte la congresul oftalmogic din Filadelfia, au fost numiți membri onorifici ai universității de acolo. — *Dl Hașdeu*, amar lovit prin pierderea unice sale fiice, a cerut un concediu de un an dela universitate. — *Dl Iuliu C. Săvescu*, student în România, a descoperit un nou mijloc de mișcare, de o forță și viteză mult mai mare decăt a celor obținute prin vapori și electricitate, fără a întrebuița vre-un combustibil, ceea ce constituie un câștig material imens și un pas colosal în industrie.

Știri militare. *Dl Mihail cav. de Trapșa*, general-maior și comandant al brigădei nr. 11 de artilerie, a fost transferat ca comandant al brigădei de artilerie nr. 1. — *Dl Ioan Pop*, magistrul de farmacie al garnisônei din Alba-Iulia, a fost numit practicant de medic militar.

Numiri. *Dl T. Nica*, avocat în București, a fost numit de cătră *Maj.* Sa împăratul și regele Austro-ungariei cavalier al ordinului Francisc Iosif, pentru apărarea gratuită, în curs de șcece ani, a supușilor austro-ungari lipsiți de mijloce. — *Dl Constantin Mihaica*, diurnist la judecătoria din Vișeu-de-sus, a fost numit cancelist la tribunalul din Sighetul Marmației.

— *Dl Ales. Tarța*, suboficer dela regimentul de infanterie nr. 63, s'a numit cancelist la tribunalul din Bistrița. — *Dl Ioan Rusu*, oficiant dela trafica din Alba-Iulia, a fost numit controlor al traficeii din Brașov. — *Dl Alesandru Ciacian*, absolvent în drept, e numit practicant cu diurnă la tribunalul din Alba-Iulia. — *Dl Teodor Roșu*, profesor diplomat din matematică și fisică, s'a numit vice-președinte și referinte ordinar la esactoratul diecesei gr. cat. de Oradea-mare. — *Dl Vasiliu Leșan*, profesor diplomat din istorie și geografie, este namit paroc în St. Miklos comitatul Sătmar.

Hymen. *Dl Alesandru Pop*, absolvent de teologie în diecesa Gherla, în 15 novembre își va serbă cununia cu dșora Elena Doboș în Leordina.

Asociațiunea transilvană. *Portretele conducătorilor* de pân' acuma ai Asociațiunii, în urmarea votului adunării generale din Abrud, se vor espune în sala festivă a școlei Asociațiunii. Aceștia sînt Andrei bar. de Șaguna, Lad. V. br. Pop, Timoteu Cipariu și Iacob Bologa. Totodată se va serie și biografia lor. Spre acest scop comitetul a ales o comisiune în persônele dlor G. Barițiu president, N. Popea vice-president, dr. I. Pușcariu, I. Hania, membri în comitet și dr. I. Crișan secretar. — *Despărțimentul Sas-Sebeș* la 28 octombre își va ține adunarea generală în comuna Sasciori, sub presiul dlui director Ioan Piso, secretar dl Daniil David.

Congresul național bisericesc s'a deschis astăzi sâmbătă la Sibiu, de cătră Esc. Sa arhiepiscopul și mitropolitul Miron Romanul, fiind de față Pr. Ss. Lor episcopii Ioan Popasu din Caransebeș și Ioan Mețian din Arad, precum și un mare numer de deputați congresuali. De curënd între aceștia s'au ales dnii Antoniu Mocsonyi de Foen în cercul Iam, dl Coriolan Bredicean în cercul Oravița și dl dr. Emil Babeș în al Giladului. Consistorul mitropolitan s'a intrunit înainte de congres, la timpul fiesat și a discutat agendele ordinare și alte obiecte ce sînt a se înaintă la congres.

Darurile împăratului Vilhelm. Cu ocașiunea petrecerii sale în Viena, împăratul Germaniei a dat *Maj Sale* c. r. Francisc Iosif și niște presenturi. Aceste consistă din niște fotografii cari represintă mișcările trupelor în timpul ultimelor manevre; ele sînt legate într' un album care este un cap de operă al artei legătoriei germane. Impăratul Vilhelm a adus la Viena un dar și dela împărătesa Victoria, pentru fetița princessei Stefania. Acest dar este o păpușe foarte frumoșă. Papușă are, fireșce, un trusou splendid, pe care l'a admirat lumea, espusă fiind păpușă în salonul de marmură din Potsdam; dar ceea ce îi dă un preț mai mare e, că păpușă vorbeșce. Pronunță deslușit șese cuvinte. Nu se șce care anume cuvinte, dar este de sigur un frumos cap d'operă mecanică.

Venătorea dela Gurghiu. Moștenitorul de tron Rudolf, dimpreună cu principele de Wales, au petrecut săptămâna trecută la Gurghiu în Ardeal, făcënd venătore de urși. La sosire moștenitorii de tron au fost întâmpinați de șefii autorităților publice și de preoțimea din partea locului, între cari se află și protopopul gr. c. Uilacan. Venătorea n'a izbutit bine, căci nu s'a pușcat nici un urs. Cu toate acestea înaltați ôspeți își petrecură bine. Într' una din seri s'au arangiat în onôrea lor și danțuri populare române, maghiare și săseșci, atrăgënd atențiunea mai cu semă cele doue dinteu.

Adunări invetătoreșci. *Reuniunea Mariană* a invetătorilor români din lostul district Nășeud și impregiurime va ține adunarea sa generală la 14 și 15 octombre n. în Sângeorgiu, cu care ocașiune se vor

ținé mai multe prelegeri teoretice și practice și se vor declamă câteva poezii alese. Presidentul Reuniunii e vicarul Gr. Moişil; secretar Clement Grivase. — *Reuniunea învățătorilor români din diecesa Caransebeș* a ținut la Caransebeș o frumoasă adunare, cu multe și serioase discuțiuni; în sfârșit s'a decis ca reședința comitetului să fie Caransebeșul, viitoare adunare generală se va ținé la Făget; comitetul s'a compus astfel: președinte Stefan Velovan; vicepreșediate Martin Țapu; notar primar Ioan Marcu; notar al II Petru Doboș; notar al III Vasile Marișescu; cassar Aureliu Dragan; bibliotecar Stefan Albu; avocat Corolian Brediceanu. Membri în comitet: Ioan Ionaș, Particiu Dragalina, Antoniu Sabin, Ioan Gruescu, Demetriu Novac, Stefan Alexa, Vasilie Ciuta, Ioan Budințan, Pavel Rotariu și Romul Ancușa.

Școlile din Brașov. Dumineca trecută s'a ținut în Brașov serbătorea Sfintei Sofii, patrona școlilor centrale române de acolo. Serbarea a început printr'un parastas oficiat în biserica St. Nicolae, pentru fundătorii și binefăcătorii acelor școle. Apoi tinerimea și corpul profesoral, adunându-se în edificiul scolar, s'a făcut sfințirea apei și profesorul Ioan Popea tinu o cuvântare festivă făcând panegiricului fostului director dr. I. G. Meșota, mort înainte cu zece ani; în sfârșit comitetul reuniunii române de cântări, sub conducerea dlui Nic. Popovici, a cântat doue himnuri. Delegațiunile școlii dela gimnasiul român, după cum aflăm din „Gaz Tr“, au terminat un regulament, prin care se introduce o reformă esențială în conducerea gimnasiului, a școlilor comerciale și reale, cum și a școlilor de tețițe. Anume toate acestea institute stau în prima linie sub conducerea unui singur director, acestuia înse i-se dau ca ajutor doi conrectori, unul pentru gimnasiu și școla de tețițe, al doilea pentru școlile reale și cele comerciale. Ambii conrectori sânt tot odată și conducători de studii pentru corpurile respective. Tot în ședința aceea s'au ales ca membri ai eforiei școlare următoarele persoane; Ioan Petric, I. Lengeru, V. Voina, T. Nicolau, St. Iosif, L. Nastasi, Nic. Ciureu, Diam Manole, G. B. Pop, N. Strevoiu, P. Nemeș și B. Băulescu.

Un spital improvizat. Din Szabadka i se scrie diarului „P. H.“ că primarul de acolo a venit la gândul de a se face și el Potemkim, să improvizeze spitale, precum improvisă Potemkin sate și turme. Cu ocaziunea inspecțiunii sale, Archiducele Carol Ludovic ajanse în Szabadka și ceru să i arate institutele publice. Intre altele primarul îl conduse la noul spital al societății „Cruce-roșie“. Eră o casă arangeată cu toate requisitele medicale și un bolnav se vedea într'unul din paturi. Archiducele a fost mulțumit. Dar casa nu eră nicî decât spital; eră o casă privată, închiriată pe o ți ca să figureze de spital, er reședințele erau toate imprumutate de la spitalul orașului. Bolnavul eră un om sănătos, cu toate că gema în pat: primarul, iucurcat de neașteptata vizită, se duse într'o cafenea, dete un florin celui dintâu Kibitz ce-l întâlni, îl duse în spital și-l culcă bolnav în pat. După plecarea Archiducelui spitalul deveni er casă privată. Acest lucru al primarului a produs multă agitare în oraș.

Dela Lugos. Balul dat cu ocaziunea adunării generale a societății pentru fond de teatru român, a fost atât de frecventat, încât nu este mirare, decă raportorul nostru a scăpat din vedere câteva nume. Astfel ni se mai scrie, că au fost acolo și dnele vîd Maria Botto din Odvoș comitatul Arad, Maria Popescu, Elena Popovici și dșora Cornelia Beleş din Odvoș. Din Lugos ni se scrie, că „Tatăl nostru“ ce s'a cântat

în biserica gr. or. n'a fost cântat de corul din Caransebeș ci de dnii dr. D. Florescu, I. Tarlafoga, P. Barbu, I. Vidu și dr. G. Dobrin, pe cari i-a instruat dna Elena Dobrin n. Radulescu.

Oglinda lumel. *Impăratul Germaniei* la 8 octombre ș-a luat remas bun în castelul din Schönbrunn dela împărătesa-regina, dela moștenitorul de tron Rudolf și dela principesa Stefania; apoi dimpreună cu împăratul și regele Francisc Iosif și cu întréga societate de vênătore a plecat la Mürzschlag. Suita împăratului Germaniei a remas la Viena până 'n 10 octombre și atunci a plecat după el și împreună s'a dus la Roma. — Vênătore s'a făcut la Mürzsteg, în Știria, luând parte și regele Saxoniei și principele domnitor al Bavariei. Resultatul a fost favoritor. La terminul indicat, la 10 oct., innalta societate s'a rentors la Mürzschlag, unde venise și suita împăratului Vilhelm; acolo densusul își luă remas bun și plecă la Roma, unde sosi joi sêra, primit cu pompă extra-ordinară. Conform programei, împăratul Vilhelm are să facă vizită și la Papa; er la 22 se va rentorce la Potsdam.

Știri scurte. *Dl Parteniu Cosma* a intentat proces de presă diarului „Tribuna“ pentr' un articol din 2 septembrie n. Dl S. Albini a primit responđabilitatea. — *Primăria din Iași* a votat un credit de 2.568 lei, pentru a se face un grilaj de fier impregiurului statuei lui Miron Costin. — *O nouă cale ferată* are să se facă, începând dela Betlén până la Câmpulung în Bucovina; o societate a și obținut voia d'a puté face studii preliminare tehnice. — *În Cuzdrióra*, comună rurală pe linia dela Deș la Bistrița, la 30 septembrie a sfințit canonicul Vasile Pop biserica nouă; după sfințire urmă un prânđ comun, er sêra se dete un bal în care dna Victoria Farcaș s'a presintat în costum național. — *Episcopul Strossmayer* a adresat o scrisore de justificare cătră Papa, în privința depeșei de felicitare ce a trimis Ia serbarea din Kiev.

Neorológe. *Ioan Pipos*, fost comite suprem al Zărandului, er în timpul din urmă avocat în Alba-Iulia, a încetat din viétă acolo la 10 octombre, în etate de 67 ani. — *Teodor Rafila*, preot gr. or. în Gepiu, comitatul Biharia, a murit în sêptemăna trecută. — *Teodor Stanislav*, major c. r. în pensiune, a reposit la Viena, în 5 octombre, în etate de 67 ani. — *Vasilie Dragoș* de Colțirea, proprietar și jude reg. în pensiune în Butesa, Chior, a murit acolo la 8 octombre în etate de 64 ani.

Călindarul sêptemănei.

Diua sêpt.	Călindarul vechiu	Călind nou
Dumineca 16 după Rusali, Ev. dela Luca c. 6, st. 31, gl. 7, a inv. 5.		
Duminecã	2 Ciprian și Iustina	14 Calist
Luni	3 Santitul Dionisie	15 Teresia
Martți	4 Mart. Ieroteu	16 Gallus
Mercuri	5 Mart. Haritina	17 Hedwig
Joi	6 † Apost. Toma	18 Ev. Luca
Vineri	7 M. Sergie	19 Ferdinand
Sâmbătă	8 Cuv. Pelagia	20 Wendelin

Trelluniul oct-dec. se ncepe cu nr. acesta. Rugăm pe abonații noștri să-și innoescă de timpuriu abonamentele; cei ce nu mai vor să fie abonați, binevoescă a ne innapoiă nr. acesta. Dela aceia, cari nu ne vor trimite abonamentul, dar vor primi fôia, vom încassă costul cu rambursă poștală.